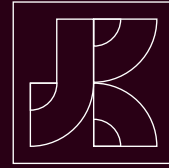
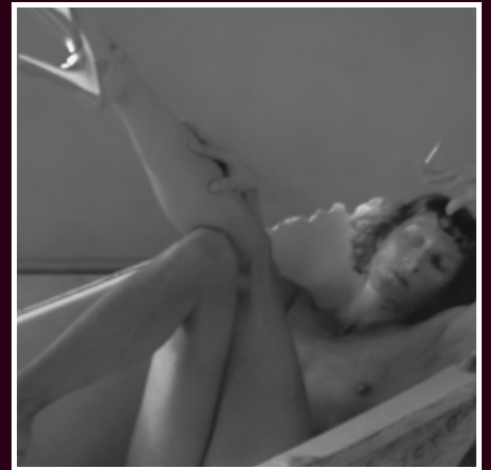
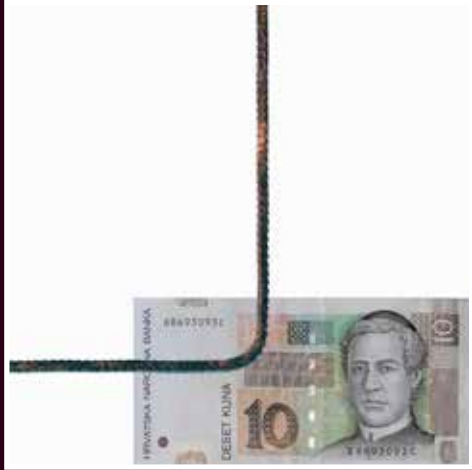

HRVATSKO
DRUŠTVO
LIKOVNIH
UMJETNIKA
RIJEKA

Galerija
Juraj
Klović
Rijeka

KRITIČAR BIRA

S e l e k t o r
KATERINA JOVANOVIĆ

Izdavač: Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Rijeka

Rijeka, Korzo 28/II, Tel: 051/332-494, 338-809

e-mail: hdlur@ri.t-com.hr ,

web: <http://hdlu-rijeka.hr/>

Za izdavača: Damir Šegota

Urednica: Jasna Rodin

Administrativna služba: Jadranka Jerkić

Organizator: Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Rijeka

Oblikovanje kataloga: Branko Lenić

Tisak kataloga: Tiskara Sušak

Br. kataloga: 10 / 22

Naklada: 150 komada

Naše programe podržavaju:

Odjel gradske uprave za kulturu Grada Rijeke

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske

Županija primorsko-goranska

Vrijedno motrenja

Promišljajući pojam vrijednosti kao konstantu u trajanju, teško se oteti dojmu kako je upravo vrijednost integralni dio ljudskog djelovanja. U osnovi slojevita i višeznačna vrijednost neumitno prodire u svaku poru stvaranja postaje i ostaje rezultat rada koji, sagledan iz različitih kutova i konteksta, poprima različite parametre. Svjetonazori su tijekom povijesti formirali ukuse, što znači da se diskurs identiteta specifičnog za pojedino vremensko razdoblje epohalno mijenjao. Ako prihvatimo da postoji aksiološka matrica u koju je upisana određena kulturna paradigma promjenjivih vrijednosti, postavlja se pitanje što u današnjem medijskom kaosu i bez konzistentnih i jasno naznačenih vrijednosnih normi neko djelo čini djelom vrijednog motrenja? S 20. stoljećem i promjenom paradigme, nastupa dekonstrukcija koncepta vrijednosti. Kako je to koncizno razdijelio Miško Šuvaković, naziru se razlike između *estetske vrijednosti* u čijoj je osnovi osjetilni doživljaj; *umjetničke vrijednosti* koja počiva na tehničkom umijeću ili kontekstualiziranju umjetničkog rada; *ekonomske vrijednosti* kao koristan, poželjan višak u proizvodnji, razmjeni i potrošnji kulturalnih tvorevina; *mentalne vrijednosti*, itd. Ipak, stavljajući postrance procese složenih deskripcija i interpretacija, izložba *Vrijedno motrenja* apostrofira niz problemskih pitanja, postavljajući umjetnika kao središnjeg i prvog kreatora koji intuitivnom i promišljenom slobodom stvaranja materijalizira vrijednost kroz umjetnički rad. Djelomično napuštajući svoj umjetnički habitus, predstavljeni umjetnici provociraju vlastiti um upijajući svijet oko sebe. Komparacijom umjetničke i ekonomske vrijednosti formirane tržištem, propitivanjem globalizacije i njenog utjecaja na doživljaj umjetnosti, potencijalnim stvaranjem kako bi se zadovoljilo tržište, istražuju potrebu za prilagođavanjem suvremenom društvu i kreativnim industrijama. Ispoljavaju ono imanentno u umjetnosti ne trudeći se ponuditi konačne univerzalne odgovore, već otvoriti potentno polje rasprava o umjetničkom radu i njegovom vrednovanju. Fotograf po vokaciji, **Borislav Božić**, na vrlo ingeniozan način spaja nespojivo, dovodi u korelaciju fragilnost papira i armaturno željezo povezujući ih u jedinstven umjetnički komentar složenih referenci. Rad pod nazivom *Što je umjetničko djelo i koliko ono danas košta?* funkcionira u formi triptiha i na skoro pa duhovit način ukazuje na jedinu stvar koju je nemoguće izbjeći – novac. Iako izlučuje kritiku i agresiju kao osnovne čimbenike rada, Božić svojim radom ipak dotiče sferu ekonomije, politike i umjetničke ideologije te kroz prizemljujuću, demistifikacijsku i banalnu retoriku provocira egzistencijalni instinkt recipijenta otkrivajući dimenziju morala i etičnosti. Tu beskonačnu petlju vrijednosti (poznatu od pamtivijeka kroz trampe, kasnije kroz novac) Božić zamrzava kroz tri jednaka pravokutna elementa, na čijem su donjem desnom uglu postavljene bročano istovrijedne novčanice po 10, ali svaka u kontekstu valutnog tečaja vrijedi više ili manje od druge. Na tragu genijalnog Mladena Stilinovića, Božić se benigno dotiče sustava vrijednosti, koji u trenutku potpunog ogoljenja, ostaje samo krhka i ranjiva egzistencija. Ovaj rad nema rok trajanja, zbog čega može biti shvaćen kao svojevrsan poticaj za rast i razvoj, kako pojedinca tako i društva u cjelini, dok „bezvrijednom“ društvenom artefaktu izvodi i upisuje novu simboličku i umjetničku vrijednost. Zaokupljena medijem scenografije i slikarstva, umjetnica mlađe generacije **Carry-Lee Hent** domišljato pristupa temi zaobilazeći kategoriju vrijednog i koketirajući idejom bezvrijednog. Pitanje autentičnosti rada, dobro utvrđeno u umjetnosti Marcela Duchampa, Josepha Beuysa, Piera Manzonia i dr., Hent promišlja prostornim objektom *Full of Hope* približavajući se pojmu antiumjetnosti, koji u osnovi zadržava zahtjev za oslobođenjem od estetskog i implementiranjem intelektualnog u umjetnost. Na tragu obrata iz umjetnosti u filozofiju, a time i shvaćanja vrijednosnih uloga u umjetnosti, autorica trošnu torbu na kojoj je rukom ispisano 'FULL OF HOPE', izlaže u kontekstu koji uporabnu stvar podiže na razinu umjetničkog produkta, mistificirajući sadržaj torbe koju većina doživljava kao nadu potrebnu za realizaciju određenog nauma. U vrijednosnom smislu, ovdje je torba kritički simbol onih vrijednosti (najčešće novca) kojima grčevito težimo, vjerujući da ćemo u suprotnom izgubiti prilike za samoostvarenje. Ujedno, svaka torba je drugačija i krije različite vrijednosne statuse, čineći i startne pozicije pojedinaca različitim. **Georgette Yvette Ponté**, umjetnica prisutna u mediju slikarstva, fotografije i kiparstva, kao otpor komercijalizaciji i eksploataciji umjetnosti podastire rad koji eklatantno svjedoči dezorijentiranosti suvremene kulturne paradigme. U vremenu u kojem kapital i tržišni interesi dovode umjetnost do gubitka originalnosti, kultura zapinje u kapitalizmu čiji je jedini cilj profit, a ne trajno umjetničko djelo. Umjetnost robuje ulogama od kojih se očekuje da vrate uloženi novac, evociraju se dihotomije koje elitu pozicioniraju nasuprot masovne kulture, visoku kulturu nasuprot popularne, a likovnu umjetnost nasuprot komercijalne zabave. Na tragu rečenog, umjetnica poznata po prikazima ženskih tijela, aktova, torza i glava, i ovaj put kroz rad *Bez naziva* uprizoruje žensko tijelo na slikarskom platnu, te mu suprotstavlja print na ručniku istog uzorka kao direktnu kritiku prostituiranja umjetničkog djela, vrlo često opravdanog „višim ciljem“ preživljavanja umjetnika. Tako, primarna vrijednost umjetničkog djela biva degradirana i zamijenjena proizvodima kulturnih industrija namijenjenima širokoj proizvodnji i potrošnji, te gomilanju kapitala koji dugoročno umjetniku nameće submisivnu ulogu naspram masovnog tržišta. Shvaćajući vrijednost kroz ontološke, metafizičke i esencijalističke kategorije, fotografkinja **Morena Kvaternik** crno-bijelu fotografiju pod nazivom *Ona je Umjetnost* postavlja u samo središte umjetničke vrijednosti tako da vrijednost predstavljenog rada upisuje u njegovu suštinu koja je, u metafizičkom smislu, postojeća i prepoznatljiva. Portret ženskog lika, prikazanog kao samodostatnog, neopterećenog, karakterno jakog, isijava ono imanentno, nadilazeći bilo kakvu potrebu za pojašnjenjem. Ona je tu za uživanje, opuštanje, bijeg u čitav jedan meta-svijet usustavljen u larpurlartističkim tezama i neopterećen zagađenom svakodnevnicom. Ona je čistoća koja dominira pozadinskom prazninom, tako strastveno, minimalistički, životno i elegantno zamrznuta u kadru. Ona je umjetnost kojoj ne fali

boje jer sva ljepota postoji u umu promatrača. Ona je umjetnost koja ne zahtijeva koncept. Ona uvlači u sfere viših stanja. Ona je Umjetnost. **Silvana Konjevoda**, grafičarka ostvarena u slikarstvu, u svom slikarskom radu vrlo često eksperimentira sa ne-slikarskim materijalima producirajući slikarske površine kolažirane materijalima tekstila, kože ili plastike. Poigravajući se teksturom i karakteristikama samog materijala, dinamiku platna postiže kolizijom slikarskog i ne tradicionalnog slikarskog momenta s bojom i crtežom, što u konačnici rezultira, prema riječima autorice, intrigantnom simbiozom. U vrijednosnom smislu, autorica kroz seriju radova propituje ulogu kapitala u formiranju vrijednosti likovnog djela. Umjetnica se bavi pitanjem pospješuje li tehnika i/ili materijal vrijednost samog rada? Vrijedi li, u umjetničkom smislu, više slika na kojoj su prisutni tragovi zlata, od slike realizirane reciklažnim materijalima, posebice ako se uzme u obzir poželjnost problematiziranja recikliranja u suvremenom svijetu? Rekla bih da umjetnica spretno dovodi u fokus formalnu vrijednost umjetničkog djela koja proizlazi iz njegove materijalne i pojavne forme iščitavajući u natruhama segmente estetičkog nihilizma. Na sličan način grafičarka **Tanja Pećanić** apsorbira umjetničke podražaje i vrijednosne refleksije vlastite umjetnosti. *OM* je rad strukturiran u dva dijela (tamne crvene daske u prvom planu i tamnog papira u pozadini) što je ujedno i karakteristika autoričinog rada: zanimanje za objekt u počecima te trenutno slikarstvo. Naziv rada skraćenica je serije radova *O moru*, te predstavlja mantru koja konzumentima pomaže pri uranjanju u iskonsko, postizanje harmonije. Ovdje *OM* svjedoči o procesu rada, istraživanja unutarnjeg ustrojstva i prenošenja u materijalni svijet, što za umjetnika znači postizanje cjelovitosti vlastitog bića. Upravo je to, prema umjetnici, ono zanemareno u odnosu na sve vanjske kriterije vrednovanja, ili ako ćemo se složiti s Yves Kleinom, upravo „vrijednost slike određuje količina doživljenog senzibiliteta što ga slika izaziva u promatraču. Formirajući vlastiti vrijednosni sustav sačinjen od kombiniranih elemenata različitih likovnih medija, načela i struktura, kiparica **Tatjana Masterl** razotkriva unutarnje poimanje zasnovano na osjetilnoj i nadosjetilnoj predodžbi o vrijednosti. Rad iz serije *S druge strane* temelji se na glavnom kriteriju za nastanak umjetničkog djela: iskrena i dosljedna akcija vođena vlastitom idejom, te lišena bilo kakvog *trebanja*, slobodna da izraste iz svog bitka. Opažajući važnost svakog gradivnog elementa rada, umjetnica samouvjereno ukazuje na značenje svake linije, boje, plohe, koja je određena unutar likovne strukture te svojim karakteristikama stječe vrijednost unutar cjeline, te nastaje propitivanjem važnosti elemenata prema osobnoj vrijednosnoj orijentaciji. Ujedinjujući različite medije u jedan rad – slikarstvo i kiparstvo – postavlja se pitanje koji oblik je vrijedniji? Dajući nam na razmišljanje, Masterl izuzetno precizno zaključuje kako „u likovnom smislu sadržaj s jedne strane u nekom obliku prelazi na drugu stranu. U crtežima se rezanjem otvaraju slike, a u slici se otvaraju crteži. Radovi imaju strukturalna obilježja, a elementi različitih materija funkcioniraju kao segmenti unutar sustava. Rezanjem i izdizanjem papira strukture se otvaraju i formalno prodiru u treću dimenziju. Šupljina i sjena time postaju elementi rada. Nit konca prolazi kroz otvore s jedne na drugu stranu tvoreći crtež u prostoru koji nestaje i pojavljuje se iznova na drugoj strani. Crna nit konca prolazi iz crvene kompozicije u crnu, a crna nit prelazi iz crne kompozicije u crvenu. Tako crtež nestaje i pojavljuje se s druge strane. Radovi propituju pojam dualnosti, ispunjenja i praznine, uma i duha, unutar i izvan nas kroz postojanje obje strane rada koje se formalno razlikuju, ali funkcioniraju kao uravnotežena cjelina novog izražajnog momenta“. Svoj nemiran kreativni duh **Zvonimir Pliskovac** uzemljava aktivno se baveći kiparstvom, slikarstvom i grafikom. Izuzetno evokativan i promišljen, u njegovom radu nema niti malo slučajnosti ili banalnosti. Stoga ne čudi da pitanje vrijednosti savladava radom *Kvadrat vrijednosti* na jedan, u prikazu vrlo jednostavan, ali značenjski višeslojan način. Istaknuta dihotomija manifestira se kroz 2704 kovanice pravog novca (lipa) međusobno povezanih u kvadratnu površinu. S druge strane, u konceptualnom smislu nas inverzivno uvodi u priču, ne pokušavajući radom ostvariti vrijednost (što je uobičajeni postupak), već od prave vrijednosti – novca – stvara umjetnički rad; oblikom ograničava vrijednost. U duhu ready made-a, Pliskovac običan uporabni predmet izuzima iz svoje uloge te ga preuzima, označava i izlaže kao umjetničko djelo. Ovakvim činom umjetnik kritički pristupa kompleksnom sustavu čija vrijednost zapravo leži u konvencijama i odlukama političkog vrha. Lišen pridodane vrijednosti, novac ne vrijedi ništa. Tako, osobnom intervencijom u kojoj novac postaje apstraktan, oblikovni materijal za izradu umjetničkog djela, umjetnik s punom svijesti platežnom sredstvom pridaje novu umjetničku vrijednost. Pritom se pita što u novom kontekstu ostaje od pojma «moć novca» i na koje sve vrijednosne načine, u svom punom sjaju, sada čitamo taj isti novac? **Ela Štefanac**, vizualna umjetnica aktivna u području skulpture, objekta, ambijenta i performansa, zidnom instalacijom 200tinjak analognih fotografija pod nazivom *U prostoru* uvlači promatrača u prostor očekujući njegovu osobnu intervenciju kojom rad postaje cjelina. Riječ je o različitim fotografijama, svjetlijim, tamnijim, mnoge od njih su iste ali se razlikuju u ponekom detalju – razlike su dobivene prilikom razvijanja pozitiva, dok na drugim fotografijama umjetnica pronalazi sličnosti i međusobno ih uparuje ili ih veže linijom, tonom. Analizom fotografija i afektivnim pristupom, promatrač na indirektan način surađuje s umjetnicom i nadograđuje rad, stvara novu vrijednost tražeći fotografije pogledom i povezujući ih u novu priču. Na taj način postavlja se i pitanje vrednovanja vizualnih podražaja u kojem je to isto vrednovanje svedeno na dekodiranje informacija od strane subjekta. Vizualni kaos, koji je na trenutak prisutan u prostoru, promatrač kroz doživljaj fotografija svodi na rečenicu, statement ili političku ideologiju.

Poslužiti ću se mišlju Yvesa Kleina i zaključiti kako u cijelom pojavnom svijetu umjetnost ima najvišu vrijednost – vrijednost zlata.

Borislav Božić, Što je umjetničko djelo i koliko ono danas košta?

Carry-Lee Hent, *Full of Hope*

Morena Kvaternik, *Ona je umjetnost*

Tatjana Masterl,
S druge strane III

Silvana Konjevoda, *Bez naziva*

Zvonimir Pliskovac, *Kvadrat vrijednosti*

Tanja Pećanić, OM

Georgette Yvette Ponte

Bez naziva

Ela Štefanac, U prostoru

od 18. 7. do 1. 8. 2022. • Galerija Juraj Klović • Verdijeva 19 b • Rijeka